

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

Wetenswaardigheden #1 - Augustus tot half november

Geplaatst op 20 november 2018

Hierbij presenteren we graag de eerste versie van onze 'wetenswaardigheden'. Periodiek geven we via de wetenswaardigheden nog weer op een andere manier inzicht in waar zoal aan gewerkt wordt in de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg en waar dat zoal toe leidt. Een overzicht op hoofdpunten.

Via onze website kun je allerlei achtergrondinformatie vinden bij een of meer van onderstaande onderwerpen. Via de thema's, deelnemerspagina's, trefwoorden bij berichten. Of via de zoekfunctie. Liever in pdf-formaat de wetenswaardigheden snellen? Download de pdf.

Deelnemers

In totaal nemen momenteel 50 organisaties deel aan de beweging. Voor het actuele overzicht, zie <https://www.radicalevernieuwing.nl/deelnemers/>

Belemmerende regels

Op 11 juli jl. heeft in Utrecht de bijeenkomst 'Omgaan met belemmerende regels' plaatsgevonden, een gezamenlijke bijeenkomst van 'Leven zoals je wilt' en 'Van regels naar relaties'. Tijdens deze bijeenkomst, waar mensen uit 25 deelnemende organisaties aan deel namen, zijn mooie inzichten opgedaan en heeft een uitwisseling plaatsgevonden van ervaringen hoe je om kunt gaan met belemmerende regels.

Medio september is een publicatie uitgebracht, met praktijkervaringen van 8 organisaties, het onderzoeksrapport 'Van regelreflex naar spiegelreflex' en het VWS-project '(ont)regel de zorg'. Deze publicatie is verspreid naar de deelnemers en relaties van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg en verstuurd naar minister Hugo de Jonge en de Tweede Kamerleden, met de uitnodiging om hierover nader

in gesprek te gaan. Zie: <https://www.radicalevernieuwing.nl/praktijk/regels/>

De kern van de publicatie is dat schrapsessies op zich geen effect hebben, deze hebben hoogstens een tijdelijk effect. Het gaat om het voortdurend toetsen met elkaar van regels, protocollen en structuren op hun waarde. En de mogelijkheid en bereidheid om afspraken te maken, bij te stellen of te schrappen. Dit vraagt van iedereen om vragen te blijven stellen aan elkaar, tijd te nemen om te reflecteren en het anders te gaan doen dan voorheen.

Minister Hugo de Jonge heeft in de brief dd. 15 oktober 2018 aan de Tweede Kamer over de voortgang van het programma 'Thuis in het verpleeghuis' aandacht besteed aan Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg en daarbij deze publicatie vermeld.

Maatschappelijke toetsing van kwaliteit

In het voorjaar heeft minister Hugo de Jonge een bezoek gebracht aan woonzorgcentrum De Zeven Schakels van Surplus. Het onderwerp was het schrappen van de regels in de zorg en hoe Surplus hier mee omgaat.

Tijdens het werkbezoek bij Surplus gaf de minister in het nagesprek met LOC en de ambassadeurs aan, dat hij landelijk vergelijkbare kwaliteitsinformatie van de sector nodig heeft om als 'hitteschild' voor de sector te kunnen optreden bij incidenten en om de inzet van de extra 2,1 miljard ter verbetering van de kwaliteit in de verpleeghuiszorg te kunnen verantwoorden. Wij hebben een appèl gedaan om niet te vervallen in een landelijk benchmarkstelsel, dat juist een administratieve lastendruk geeft en weinig zegt over de werkelijke kwaliteit van leven en zorg. De minister heeft ons uitgenodigd om met voorstellen te komen die aansluiten bij de uitgangspunten van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg en een alternatief bieden.

We hebben in een aantal gesprekken met elkaar verkend hoe we deze handschoenen kunnen oppakken en twee sporen afgesproken:

- Uitgaan voor de korte termijn van de bestaande, meer systeemgedreven, toetsing en verantwoording. Dus nu de informatie, die organisaties toch al aanleveren, gebruiken om een beeld van de sector te geven (inclusief de effecten van de inzet van 2,1 miljard). Samen zoeken naar een eenduidige duiding van die cijfers.
- Onderzoeken hoe we een meer 'horizontale' praktijkgedreven toetsing en verantwoording kunnen ontwikkelen, waarbij we het menselijke beoordelingsvermogen (van bewoners, naasten, de directe samenleving) kunnen gebruiken en verhalend en tellend een oordeel kunnen geven. De veronderstelling, die hieraan ten grondslag ligt is dat het vertrouwen in de sector zal groeien als de sector zelf de beoordeling van de kwaliteit van de verpleeghuiszorg (en daarmee de zeggenschap en macht) verschuift van externe toezichthouders en financiers naar bewoners, naasten, medewerkers en de directe samenleving. De notitie van LOC ([waarde-volle zorg als veiligheidsgordel](#)) is hierbij helpend, daar is de term maatschappelijke toetsing uit ontstaan. Hoe leggen we de verantwoording af over wat zorgorganisaties doen weer terug in de maatschappelijke context waarin deze

organisaties opereren? De genoemde notitie is heel recent vertaald en samengevat [in dit artikel](#).

In het overleg van het kernteam en ambassadeurs op 26 september jl. bleek weinig gedrevenheid om het eerste spoor op te pakken. Ik heb dit in het kernteam en per email bij de ambassadeurs gecheckt, de reacties zijn vooral: 'we vragen ons af of het zinvol is als beweging hier veel energie in te steken. Omdat er ook landelijke afspraken worden gemaakt over verantwoording (opdracht Zorginstituut). En de kracht van de beweging vooral zit in het zoeken van nieuwe manieren om horizontaal te verantwoorden. Het voorstel is daarom vooral energie te steken in het ontwikkelen van een nieuwe vorm van maatschappelijke toetsing en verantwoording van kwaliteit.

In oktober jl. heeft Andries Baart zijn boek 'De ontdekking van kwaliteit' bij het LOC overhandigd aan Marthijn Laterveer, als hommage aan Yvonne van Gils die hem in de eerste jaren van zijn ontdekkingstocht heeft geïnspireerd. Bij [zijn presentatie](#) van het boek zijn meerdere vertegenwoordigers van de ambassadeurs aanwezig geweest. Het idee is ontstaan om te verkennen of zijn 'model' aanknopingspunten geeft.

LOC zal contact opnemen met Stichting Presentie hierover. Het onderlinge overleg hierover is uitgesteld naar begin 2019: LOC-coördinatoren Marthijn Laterveer en Joep Bartholomeus hebben wat langer de tijd nodig om een voorstel voor te bereiden.

Tweede publicatie 'Zicht op vernieuwing'

Er wordt momenteel een tweede publicatie tot stand gebracht om ook via die weg te laten zien wat de beweging Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg tot nu toe opgeleverd heeft. We willen ook dat de sector er nog weer verder van kan leren en geïnspireerd raakt. Op die manier helpt het de beweging te versnellen en te verbreden. De publicatie is een middel dat de droom verder concreet maakt en bewijst dat dromen werkelijkheid kunnen worden. Het doel is:

- Inzicht geven welke vraagstukken en dilemma's in de praktijk worden ontmoet en op welke manier deze door deelnemers in relatie met elkaar worden aangepakt; Laten zien welke resultaten de vernieuwing in de praktijk oplevert voor bewoners, naasten en medewerkers.
- Het moet informeren – over de beweging, waar die voor staat en wat er gebeurd is. Informeren en inzicht geven op welke manier van elkaar wordt geleerd, hoe betrokkenen elkaar helpen.
- Maar veel meer nog moet het bevestigen, aanzetten tot nadenken, stimuleren tot delen, mensen uit hun stoel en achter hun bureau uit laten komen en verbinden.
- En moet het inzicht geven wat Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg betekent voor leiderschap.

De inhoud voor de tweede publicatie is:

- focus op het beleavingsverhaal van bewoners, naasten en medewerkers van acht andere organisaties, gelardeerd met verhalen over de vernieuwing van de betrokken projectleiders, bestuurders, interne en externe toezichthouders (IGJ, VWS) en financiers (zorgkantoren).

- De verhalen over de vernieuwing gaan zoveel mogelijk over de verschillende overstijgende thema's die in de beweging actueel zijn, zoals ondersteunende diensten, behandeling, vrijheid en veiligheid, onderwijs, onderzoek, leiderschap, 'pool', elkaar digitaal helpen, medezeggenschap, toezicht, maatschappelijke verantwoording, etc. Niet alle thema's zullen aan de orde kunnen komen, maar wel een aantal.
- Een verdieping van de 15 overdenkingen / lessen. Bijvoorbeeld: de eerste twee overdenkingen: 'je kunt niet een beetje vernieuwen' en 'je kunt het niet alleen'.
- Iets over het vervolg bij de organisaties, die in de eerste publicaties aan het woord zijn geweest.

De publicatie wordt naar verwachting begin maart 2019 uitgebracht.

Radicale vernieuwing waarde-vol onderwijs

Op 13 september jl. is een derde bijeenkomst geweest van zorgorganisaties die met elkaar en/of onderwijsorganisaties initiatieven ontwikkelen om het onderwijs te vernieuwen. Tijdens deze bijeenkomst heeft er weer een uitwisseling plaatsgevonden, dit wordt als inspirerend ervaren.

Afgesproken is om vervolgstappen te maken:

- Tijdens de landelijke bijeenkomst in Corpus in Leiden op 12 november a.s. zullen enkele zorgorganisaties aan ontmoetingstafels vertellen over hun ervaringen en inzichten in hun initiatieven en het gesprek hierover begeleiden.
- Op 27 november a.s. vindt een bijeenkomst met bestuurders uit het netwerk plaats, met het doel met elkaar na te gaan op welke manier we met elkaar vanuit de beweging Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg de vernieuwing in het onderwijs kunnen versnellen.

Alois Kersten, beleidsmedewerker bij de directie Langdurige zorg, was bij de bijeenkomst op 13 september jl. aanwezig. Hij stelt voor om dit thema te agenderen voor het overleg van het kernteam en de ambassadeurs op 27 november a.s., dat in de middag zal plaatsvinden.

Alois organiseert begin november een voorbereidend overleg, met het doel de ervaren problemen en belemmeringen zo concreet mogelijk in kaart te brengen. Hij betreft bij dit overleg collega's van het Ministerie van OCW (MBO/HBO). Vanuit Radicale vernieuwing zullen Mieke Hollander, Gerard Herbrink, Anton van Mansum en LOC hun bijdrage leveren.

Bijeenkomsten van de ambassadeurs

Op 5 juni jl. heeft Sensire een succesvolle 'open dag' georganiseerd. Omdat de Leyhoeve onlangs de opening in Groningen achter de rug heeft, pakt Topaz de volgende bijeenkomst op. Deze bijeenkomst zal waarschijnlijk in maart 2019 gaan plaatsvinden.

Traject ondersteunende diensten

Dit voorjaar is in het kader van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg een actie-onderzoek van start

gegaan voor ondersteunende diensten bij deelnemende zorgorganisaties. Intussen doen 13 organisaties hieraan mee. Bestuurders en managers van ondersteunende diensten gaven al eerder aan dat ze graag samen met andere organisaties hierover wilden uitwisselen. Ook mensen van de ondersteunende diensten zelf doen actief mee. Onder leiding van expert 'nieuw organiseren' Jaap Peters gaan de deelnemers bij elkaar op werkbezoek. En leren rondom een aantal thema's hoe je ondersteunende diensten bij de beoogde vernieuwing kunt betrekken. Inmiddels zijn er bijeenkomsten geweest bij Amstelring, Kalorama en bij Zorgcentra de Betuwe. Zie ook [het artikel en filmpjes hierover](#).

Bijeenkomst cliëntenraden en bestuurders/managers

Op 17 oktober jl. heeft op initiatief van Fieke van Deutekom en de cliëntenraad van Kalorama een bijeenkomst plaatsgevonden van vertegenwoordigers van cliëntenraden met 'hun' bestuurders/managers, om uit te wisselen wat de impact is van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg op de organisatie van medezeggenschap en de manier van met elkaar omgaan/samenwerken. Het was een goed bezochte bijeenkomst: er waren 65 mensen vanuit 20 deelnemende organisaties.

De behoefte is om concrete praktijkvoorbeelden te horen van andere organisaties. In het verslag van deze bijeenkomst dat op www.radicalevernieuwing.nl verschijnt, zullen enkele worden opgenomen. Er wordt een vervolgbijeenkomst gepland voor begin 2019, dan is het van belang om van visie naar concretisering te komen.

Traject behandelaars/begeleiders?

Op 21 februari jl. was een inspirerende bijeenkomst met specialisten ouderengeneeskunde en andere behandelaars en begeleiders uit 12 deelnemende organisaties in Utrecht. Deze bijeenkomst was georganiseerd op initiatief van Wilco Achterberg (LUMC en Topaz) en Nieske Heerema (Verenso en Zorgspectrum).

Het algemene gevoel was dat het goed zou zijn om een vervolg te geven aan deze bijeenkomst. In de voortgangsgesprekken die Marthijn, Joep, Aukje Lausberg (secretaris Radicale vernieuwing) en Marie-Antoinette Bäckes (coördinator Radicale vernieuwing) met de verpleeghuizen hebben blijkt bovendien de betrokkenheid van de behandelaars en begeleiders bij Radicale vernieuwing een actueel thema. Het is in veel organisaties de vraag op welke manier de behandelaars en begeleiders (verder) bij de beweging in de organisatie en het land betrokken kunnen worden. Wat zijn manieren om het gesprek aan te gaan over de consequenties van de vernieuwing voor hun functie en rol en voor hun relatie met de bewoners, hun naasten en medewerkers? En welke bijdrage zouden zij verder aan de beweging kunnen leveren?

Sander Verschure (coördinator Radicale vernieuwing bij Surplus) heeft hier onlangs met Nieske Heerema over doorgepraat, waaruit het idee is ontstaan om in het overleg van het kernteam en ambassadeurs samen met Nieske hierover van gedachten te wisselen. We willen graag verschillende ideeën/opties over betrokkenheid van behandelaars bespreken. Nieske Heerema is voor het overleg op 27 november 2018 uitgenodigd.

Leergang bestuurlijk leiderschap

Bestuurders Margje Mahler, Lia de Jongh en Laurent de Vries hebben samen met LOC het initiatief genomen om een leergang voor bestuurders in het netwerk Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg te gaan ontwikkelen, wetend dat de rol van de bestuurder essentieel is voor de beoogde vernieuwing. Later willen we dat ook voor midden-management gaan doen.

Het wordt wat ons betreft geen leergang of managementtraining, zoals we die al kennen. Alleen al omdat we de leergang samen met degenen die belangstelling hebben willen ontwikkelen. Qua inhoud gaat het vooral over een reflectie op het gedrag en handelen in de eigen rol en functie. Steeds gerelateerd aan de bedoeling van radicale vernieuwing verpleeghuiszorg. Namelijk: organiseren rond de relatie tussen de mens die zorg nodig heeft, diens naasten en de zorgverleners, en datgene wat voor hen van waarde is. We willen de kosten voor de deelnemers tot het minimale beperken. En we willen de ondersteuning voor het uitwerken en begeleiden van de leergang zoeken, die bij de beweging en de opzet aansluit.

We denken aan een combinatie van de volgende elementen:

- Ontwikkelen van persoonlijk leiderschap, gekoppeld aan de bedoeling van radicale vernieuwing
- Actie-leren in de bestuurlijke praktijk (adhv eigen bestuurlijke casuïstiek)
- Leren van elkaar (deelnemende bestuurders onderling)
- Inbreng van specifieke deskundigen, begeleiding en inspiratiebronnen

We willen deze leergang voorbereiden in de laatste maanden van 2018 en begin 2019 starten. We denken aan 5 tot 7 keer een blok van drie dagdelen. Voor de samenstelling van de groep is belangrijk:

- diversiteit in de samenstelling
- persoonlijke motivatie en gedrevenheid
- weten wat je zelf met de leergang wilt bereiken en wat je kunt betekenen voor je collega's.

Half oktober is een email naar de bestuurders van deelnemende organisaties gestuurd met de vraag: Heb je belangstelling om mee te denken en mogelijk om straks ook mee te gaan doen? En....komt er bij jou een naam op van iemand, die mogelijk deze leergang zou kunnen ondersteunen/begeleiden?

We hebben hierop 15 reacties van bestuurders gekregen, die graag willen meedenken en mogelijk willen meedoen. En we hebben 5 namen gekregen van mensen die de opzet van deze leergang en de leergang zelf zouden kunnen begeleiden. De voorbereidingsgroep voert in november/begin december gesprekken

met deze potentiële begeleiders. De eerste bijeenkomst met de belangstellende bestuurders is op 19 december a.s.

Thesis Nancy Beukers

Nancy Beukers, manager bij Aafje thuiszorghuizen/zorghotels, doet in het kader van de afronding van haar studie MBA Public & Private aan Nyenrode Business Universiteit onderzoek naar de rol van de bestuurder in de ouderenzorg als veranderaar in het proces van realiseren van duurzame zorg waarin kwaliteit van leven centraal staat. Het gaat in dit onderzoek om de omslag van sturen op protocollen én een afrekencultuur naar een mensgerichte benadering waar kwaliteit van leven en de relatie het uitgangspunt zijn, van beheersen naar vertrouwen.

Leiderschap in verandering betekent 'leidinggeven aan verandering' maar ook 'verandering in de leidinggevende'. Nancy heeft gevraagd of zij hiervoor een aantal bestuurders, die deelnemen aan Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg, zou kunnen interviewen. Alle 10 bestuurders, die hiervoor zijn benaderd, hebben positief gereageerd.

Presentaties Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg

Er worden op diverse podia en bij diverse bijeenkomsten presentaties gegeven over de beweging:

- 11 oktober: bijeenkomst Pact voor de Ouderenzorg. Sensire (Daphne Mensink, coördinator Radicale vernieuwing) en 't Zorghuus (Rob Keijzer, voorzitter van het bestuur) hebben een presentatie gegeven over de verbindingen met het dorp.

Komende presentaties zijn:

- 29/30/31 oktober: Europese Alzheimer conferentie in Barcelona vooral vanuit onderzoeksperspectief. Josine Engels (Topaz) deelt inzichten uit onderzoek in het kader van Radicale vernieuwing. En blogt na terugkomst over haar bevindingen op het sociaal platform van onze vernieuwingsbeweging.
- 7 november: bijeenkomst LOC Zeeland: Marthijn, Topaz (Eva) en Rick nemen aan deze bijeenkomst deel om te vertellen over Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg.
- 9 november: congres NVTZ: er wordt een workshop verzorgd vanuit Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg door Surplus (Anton en toezichthouder).
- 9 november: Topaz organiseert in samenwerking met de Wetenschappelijke Onderzoekscommissie (WOC) Topaz en het UNC-ZH (Universitair netwerk voor de Care sector Zuid-Holland) [een kenniscafé](#). Over het bruikbaar maken van onderzoeksresultaten voor de praktijk van het radicale vernieuwen.
- 10 december: congres cliëntenraden: er wordt een workshop verzorgd door Marie-Antoinette en een lid van één van de cliëntenraden.

Communicatie-activiteiten

Noemenswaardig in aanvulling op alle boven al genoemde activiteiten:

- ‘Het begon als een droom, waar mensen aan wilden werken. Met de ambitie dat het een veenbrand zou worden. Dat lijkt inmiddels gelukt!’ Zo opent [het laatste E-zine Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg](#) (extra dik) met een terug- en voortuiblik.
- VWS over RVV (Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg) in brief aan Tweede Kamer, voortgangsrapportage Thuis in het verpleeghuis en publicatie Parade Pact voor de ouderenzorg (artikel hierover verschijnt week 44 op [radicalevernieuwing.nl](#)).
- ‘Minister steunt RVV’ – [artikel in RVV-katern](#)
- Vanuit het initiatief uit Leiden Radicale vernieuwing – Waarde-vol onderwijs wordt wekelijks gecommuniceerd over de ontwikkelingen via [radicalevernieuwing.nl](#) Zie [www.waardevolonderwijs.nl](#) ook voor de nieuwe nieuwsbrief van dit initiatief. Lees [dit artikel](#) met Marthijn Laterveer over de verbinding met RVV.
- ‘Het platform voor leren in de zorg’ [over start](#) Waarde-vol onderwijs en RVV
- Ook met zorgkantoor ‘van regels naar relaties’ ([blog](#))
- Chinees bezoek Topaz interesse in Radicale vernieuwing ([blog](#))
- Radicaal vernieuwers [in New York Times](#)
- RVV-special ‘Hoe kunnen regels bijdragen aan waarde-volle zorg?’ gedeeld via oa.: Ontregel de zorg, Agora, Vilans, Waardigheid & trots, Actiz, Ronnie van Diemen (IGJ), Erik Gerritsen (VWS)
- Enorm gegroeide betrokkenheid de afgelopen maanden bij onze sociale media, van allerlei mensen in en om de deelnemende organisaties. Na de kartrekkers weten steeds meer mensen uit allerlei hoeken van die organisaties onze communicatiestromen te vinden. Ook herhaaldelijk. Ook van buiten de deelnemende organisaties zien we steeds meer nieuwe gezichten ons volgen, liken, delen etc.
- [Theatershow Radicale vernieuwing](#)

Meer weten

Op [www.radicalevernieuwing.nl](#) kun je allerlei achtergrondinformatie vinden bij een of meer van bovenstaande onderwerpen. Via de thema’s, deelnemerspagina’s, trefwoorden bij berichten. Of via de zoekfunctie.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Samenwerken vanuit een gedeelde visie](#), [Vernieuwing onderwijs](#), [Ambassadeurs](#), [Ervaringen van bewoners, naasten en medewerkers](#)

Trefwoorden: [Ambassadeur](#), [Begeleiders](#), [Behandelaars](#), [Bestuurders](#), [Bewoners](#), [Coördinatoren](#), [De Leyhoeve](#), [Externe toezichthouders](#), [Financiers](#), [Management](#), [Medewerkers](#), [Naasten](#), [Onderwijs](#), [Onderzoek](#), [Projectleiders](#), [Sensire](#), [Surplus](#), [Topaz](#), [Van regels naar relaties](#), [Wetenswaardigheden](#)